

Gaztea eta partaidetza: distantziak

Jon Markel Ormazabal

*Soziologian lizentziaduna eta Aztiker Soziologia
Ikerguneko teknikaria*

Ez dugu nahi edozein preziotan parte hartu, ezta geure isiltasuna onartu, ezta ere onartu... ardo beltza eta ukazioa kafe etxeetan. Etsipenezko lehen egiak ez dira bizitza hauen amaiera izango, isiltasunaren amarruen aurka, inoren edo ezeren alde bustitzeko ehunka moduen aurka defenditzen hain zailak diren bizitza hauek.

Guy Debord

Dagoeneko frogatu da: lerro zuzena. Horixe puntu biren arteko distantziarik motzena. Bi puntu, gaztea eta partaidetza. Eta hauxe iritzi eta hautemate bilduma honen helburua: bien arteko distantzia neurtzea. Horretarako, ezinbestekoa deritzogu, lehenik eta behin, gaztea zer den edo gazteria zeri deritzon zedarritzen ahalegintzea; gizarte kezka eta inplikazioaren bide orriak ezagutzea; politikarekiko gazteen usteak arakatzea; eta horietatik partaidetzara jauzia nola egiten den aztertzea, izan daitezkeen oztopo eta aukerez jabetuz ibilbidetan zehar.

Esan dugunez, jarraian aurkezten duguna partaidetzarekiko gazteen iritzi eta hautemateen bilduma bat da. Izan ere, esku artean dugun gaia lantzeko derrigorrezkotzat dugu gazteen beraien usteak irakurketa ororen erdigunean paratzea. Eta,

horretarako, ondorengo ikerketa kualitatiboen gaineko irakurketa garatu dugu:

- *Gipuzkoako gazteak eta politika*, 2009. Aztiker.
- *Gipuzkoako udalerrietako eta eskualdeetako parte-hartze politiko eta sozialari buruzko azterketa*, 2010. Aztiker.
- *Hernaniko gazteriaren diagnostia*, 2014. Aztiker.
- *Jóvenes y diversidad en el Territorio Histórico de Gipuzkoa*, 2013. Gipuzkoako Foru Aldundia.
- *Gazteak eta parte-hartzea. Gazteen parte-hartzeari buruzko ikerketa*, 2013. Euskadiko Gazteriaren Kontseilua.
- *Eta gazteok zer? Euskal Herriko gazteen aldaketa eta joera sozio-politikoak*, 2010. GITE-IPES.

Artikuluari Hego Euskal Herriko gazteen inguruko ikuspuntua soilik jaso dugu.

Gazte gara gazte... Konforme, eta zer da hori?

Zer da gaztea izatea? Zeri deitzen diogu gaztea izatea?... Galdera horiek eta gehiago pausatzen dira orri zuriaren lau ertzetan gazteriari buruzko edozein lan egin behar aurrez. «Ez dago halako subjekturik, ez da gazteria deitzen diogun hori existitzen», entzun ohi da bulego askotako mahai inguru-

rietan. Ezin da, nonbait, gazteriaz hitz egin, gazte ezberdinez baizik. Baina halakoak esan berrikan, jarraian denak hasten gara hitz egiten nolakoa den gazteria, zein premia dituen...

Gaztaroa honela definitu izan da gazteriaren soziologian: norbanakoa heldutasun biologikotik heldutasun sozialera doan tarte gisa. Ikuspegi horren arabera, ar-

durak bereganatuz (lana, etxebizitza eta familia) eskuratuko luke norbanakoak heldutasun soziala, prozesu mailakatu eta gehienetan luzean. Tartean, urtetan luzatu daitekeen prozesu

Gaztaroa honela
definitu izan da
gazteriaren soziologian:
norbanakoa
heldutasun biologikotik
heldutasun sozialera
doan tarte gisa

horretan, bizi-estilo bat garatzen dute gizabanakoek (gazteek). Bi euskarriren gainean eraikitzen da bizi-estilo hori: betebeharra bata, ikasketak (edo lana, ikasi ezean); dibertsioa eta plazera bestea, aisialdia eta festarako joera.

Ilegala banaiz, alda zuen legea

Gazte izatearen definizio hori kontsentsu sozial, politiko eta akademiko baten abaroan mugitu da orain artean. Eta gaztea ‘tar-tean’ bizi den pertsona gisa definitzeak, gazteria kategoria sozial gisa ez definitzea ekarri du. Kontsentsu horrek ‘gazte izatearen’ egitatea ‘itxoite pasibo’ baten kondizioarekin lotzen du; hiritartasun erabatekora eta helduaren kondiziora heltzeko aurreikuspena duen ‘itxoite pasibo’ bat.

‘Itxoite pasiboak’ definitzen duen egungo gazte kondizioak ukapen soziala beharrezkoa du. Eta ukazio horrek, aldi berean, kolektiboaren zedarritze eta ondorioz bere izatearen baieztapen bat suposatzen du. Ukapen horrek, halaber, maiz modu esplizituan, posizionamendu moral jakin bat hartzea dakar. Zeren gazteak pertsona helduen proiektu soil direla baieztatzen denean, ‘babesaren’ argumentuarekin justifikatzen da proposamena; pertsona oso eta heldu edo eskubide denak dituen hiritar aktibo izan gabe pairatu ditzaketan ‘balizko arriskuak’ aipatzen dira, eta onartzen da orientatu, lagundu eta zuzentzearen beharra forma seguru batean heldu kondiziorako bidean. Aurrerago ikusiko dugun bezala, pertsona ‘helduen’ jokatzeko era horrek ondorio zuzenak ditu gazteen balizko parte hartzean.

Baina duda baizik ez naiz

Gaztetetasunaren esanahia elementu eztabaidatua da, dudarik gabe. 1952. urtean Charlie Chaplinen aurka *letristek* egin-dako protesta akzio baten kritikaren ondotik, Isidore Isou kanporatua izan zen urte batzuk lehenago martxan jarri zuen *letristen* mugimendutik. Goetheren *Fausto*-k egin bezala

sententziatu zuten kide ohiek: «Hogeita hamar urtetik gora badituzu, hilda zaudela esan daiteke». Bada, adin-tarteak dira gaztea denaren eta ez denaren ulermenari dagokionean elementu argienak eta adostasun gehien biltzen dutenak. Dena den, eta gazteekin egindako ikerketen emaitzak erreparaturaz, ez dira esanahi generikoak aurkitzen. Gaztetasunaren inguruko gogoeta aldatu egiten da, kasuan kasuko belaunaldi-espazioaren eta gizarte-harremanen espazioaren arabera. Eta autopertzepzioa aldatzen da norbanakoaren inguruaren eta bere pertzepzio propioen arabera. Adibidez, Euskadiko Gazteriaren Kontseiluak 2013an aurkezturiko ikerketaren emaitzek aditzera ematen dutenez, adostasuna dago haurra izatetik gazte izatera trantsizio bat dagoela, interakzio soziale-rako modu berri bat suposatzen duena. Baita 12-14 eta 26-28 urte artekoak gazteak direla ere. Ez dago taldea borondatez uzterik. 28 eta 35 urteen arteko tarteak desadostasun gehiago dakartza, adinak gora egin ahala desadostasunak areagotzen baitira. Ez dago nozio hegemonikorik. Ez behintzat *letristek* maneiatzten zutenaren antzekorik.

Gazteok ono, dena geroko

Gazteria ez da zerbait homogeneoa. Askotariko pentsaerek, interesek, kezkek eta bizi-xedeek osatzen dute gazteen begirada. Gazteen artean, esan daiteke, gazteriaren ikuskera estereotipatuaren errefusatzea orokorra dela, bai ikuspegi positiboari dagokionean, bai eta ikuspegi negatiboari dagokionean. Dena den, onartzen da ezaugarri negatibo horietariko batzuk badaudela gazteriaren sektore batzuetan. Jendarte modernootako seme-alabak dira egungo gazteak. Kontsumismo eta oparotasunean oinarritutako ongizate pertsonala dira gazteen bizi-xedeen zutabe nabarmenak. Indar ezberdinez bada ere, ikerketetako gazte diskurtsoetan aurkitzen ditugu indibidualizazio prozesuaren zantzuak. Hots, autoerrealizazioaren eta garapen pertsonalaren balioek leku berezia dute gazteengan: norbere hitzaren eta ahotsaren garrantzia;

autonomia pertsonalaren defentsa; autoerrebindikazioaren joera; nor izate pertsonalaren bilaketa eta lanketa...

Etorkizuneko ongizatearen oinarri izango dira ikasketak ikuspegi horren baitan. Eta festa, parranda eta aisialdia 'gazte izatearen' nortasun agiriaren beste aldea. 'Gazte izate' horren bi alde horietatik at geratzen diren esparruak bigarren mailako kezka izango dira. Norberaren hautuaren arabera, izango da gizarte gaien gaineko interesa izan ala ez, baina horiek 'gazte izatearen' betekizunen koordinatuetatik kanpo geratzen dira. Batzuen ustetan, gainera, gaztaro aldia gainditzea suertatzen denean, orduan, zentzua izango du bestelako kezka-eremuetan murgiltzeak. Momentuz, beste gauza horiek dute lehentasuna, eta gai sozialagoak urrun geratzen zaizkie.

Indibidualizazio prozesuarekin subjektu indibidualak autonomia irabazi du, baina horrek ez du zertan adierazi gizartearekiko arduragabea denik

Izan nahi nuen baina ez naiz

Aipagai duguna, ordea, prozesu konplexua da. Interpretazio arinetatik ihes egin beharra dago. Indibidualizazioaz ari garenean, ez da ulertu behar indibidualismo hutsa eta norberekoitasun arduragabea. Indibidualizazio prozesuarekin subjektu indibidualak autonomia irabazi du, baina horrek ez du zertan adierazi gizartearekiko arduragabea denik. Areago, jarrera axolagabeak, gazteei berezkoak zaizkienak izatetik urrun, motibazioa galdu duen eta bere gaitasunen jakitun ez den belaunaldi batekin lotzen dira gehiago.

Atsekabe eta geldotasun sentipen horren zergatia gazteria egoera ekonomikoak bereziki ukitutako kolektiboa izatean datza. Zailtasun ekonomikoek, elementu praktiko-materia- lak ukitzeaz gain, espektatiben ziurgabetasuna betikotzea dakartelako.

Hain zuzen ere, eta aldakortasunarekin batera, ziurgabetasuna da gazte belaunaldi honen marka. Belaunaldi moduan ezaugarritzen dituen gakoetako bat da, beste belaunaldi batzuetan hain nabarmena izan ez dena. Gurasoek bizi izandakoaren kontra, bizi maila eta ongizate pertsonalaren hazkunde-joera zailagoa irudikatzen dute haien bizi-ibilbidean. Bizi-xedeen eta bideragarri egingo luketen gizarte-baldintzen arteko etena sumatzen dute gazteek.

Posibilitateen infinitatean itotzen du fatalitatea

Finean, ondorengoa da formulatu beharko genukeen galdera: indibidualizazio prozesuarekin subjektu indibidualak autonomia irabazi du, baina nola eragiten dio horrek gizarte-ehundurari? Eta gizartearekiko ardurari?

Herritar estandarraren kezka nagusia gaur egun norbanakoari oso lotuta doa. Gizarte gaiak bigarren mailan kokatzen dira, eta kezka pertsonalak, gorago ere esan dugu, norbanakoa eta bere inguruko ongizatea bilatu eta mantentzeari lotuta doaz.

Gazteak ez dira bestelako mundu batean bizi, eta gazteen artean gizarte-inplikazioa eta parte hartzea ez daude bere onenean dagoeneko. Gizarte-inplikazioaz hitz egiten dute-nean, galera ikuspegi bat islatzen da. Bakoitza berera doala, hori da nagusitzen ari den joera. Indibidualismoak eta kontsumismoak sustrai sendoak egin ditu gure gizartean. Gazteen irudipen hori askotariko aipagaiek sostengatzen dute, hala nola, iraganean sendoak ziren zentzu-erreferentzia kolektiboak indarge azaltzen direla egun; ideia handien galeraz harago, egunerokotasunean bizimoduaren gizarte-ehundura izan diren elkartasun jarreraren falta sumatzea; edo, erosoago biziarekin batera, inplikatzeko arrazoiak gutxiago direla sentitzea, lehen arazoek jende guztiari eta modu zuzenean eragiten bazieten, egun zailagoa dela gizarte askotariko eta konplexuan subjektuen arteko interes komunaren arteko esparruak topatzea.

Gazteak eta politika

Aipagai izan dugun egungo garaien aldakortasuna norbanakoaren bizimoduan ere ikus dezakegu, malgutasuna delarik hitz gakoa. Rol ezberdinen aukera-aniztasunaren ondorioz identitate-aniztasuna ere izaten da, eta testuinguruaren arabera ere rol bakoitza aldatzen da. Lehen norberaren rol soziala definituago bazen komunitatearen baitan, egun, komunitateak pisua galdu duen heinean eta norbanakoak protagonismoa hartzen duen heinean, talde zein kolektiboaren identitatea ere lausotu egiten da. Eraldaketa bat iragan da interes kolektibotik interes indibidualerako norabidean, eta, ondorioz, dimentsio kolektibo publikoek indarra galdu dute eta pertsonal pribatuak indarra hartu. Norbanakoak etengabe du bere inplikazio maila eraldatzeko aukera bere nahi edo behar indibidualen arabera.

Ondorioz, egungo gizarte-joeren baitan, politika ulertu eta politikarekin harremantzeko moldeak eraldatze bidean dira. Batetik, tradizionalki politika egiteko betiko moduak aurki ditzakegu, eta, bestetik, aipagai izan ditugun aldaketan baitan sortu diren molde berriak. Alegia, gazteek, beste garai eta belaunaldien aldean, politika ulertzeko eta politikarekin harremantzeko molde ezberdinak adierazten dituzte. Iraganean, politika egiteko momentu, espazio eta subjektu jakin batzuk zeuden; hau da, politika egitea zuzenki estatuari eta alderdiei atxikitzen zitzairen. Egun, aldiz, gazteek gero eta gehiago politika egunerokotasuneko praktiketara aurkitzen dute. Gehiegizko instituzionalizazio politikoak gizarteari politika egiteko aukerak murrizten dizkiola ulertzen da, horren praktika politikoa lau urtetik behineko bozkara mugatuz. Baina, oro har, gizarte parte-hartzearen eremua hurbil bizi dutenek politikaren adiera 'osoago' hau darabilte: «politika dena da» ulertzen duena, alegia.

Politikarekiko jarrerak eta interesak, noski, askotarikoak dira. Baina salbuespenak salbuespen eta ñabardurak ñabardura, gazteek urrun bizi dute politika, eta, prozesu beraren baitan,

politika gizarte-esparru espezializatu moduan egituratzen dela dirudi gazteen artean. Politikaren adiera politikagintza formalaren eremura murrizteko joera erakusten du gaur egun gazteen diskurtso nagusi batek. Gazteen artean aurkitzen den iritzi zabal eta orokorra, halaber, politikarekiko eta eragile politikoekiko iritzi eta hautemate eskasa da. Politikarekiko eta politikariekiko aldentzea gertatzen da, Elizarekiko gertatu denaren antzekoa, baina askoz ere egoera aurreratuagoan dagoena. 2012an EAEko gazteen %70ek adierazten zuen politikarekiko interesik eza edo interes txikia. 2009an, berriz, interesik agertzen ez zuen gazteen ehunekoak %64tik %81era egiten du jauzi (*Jóvenes y diversidad en el Territorio Histórico de Gipuzkoa. Mapas, itinerarios, discursos e identidades*. Gipuzkoako Foru Aldundia, 2013).

Baina kritikak kritika eta urruntasunak urruntasun, gazte gehienek onartzen dute gaur-gaurkoz gure eguneroko bi-

Kritikak kritika
eta urruntasunak
urruntasun, gazte
gehienek onartzen
dute gaur-gaurkoz
gure eguneroko
bizitzan politika kontu
garrantzitsua dela

zitzan politika kontu garrantzitsua dela. Sistema demokratiko ordezkatzailen kudeaketa-eredua, oinarrian, zalantzan jartzen ez duen politikagintzaren gaineko irudia da gazteena. Botoa emateari dagokionean, adibidez, eta nahiz eta jarrera askotarikoak erakutsi, orokorrean, politika formalaren gaineko iritzi txarrak ez du erabat baldintzatzen gazteek botoa emateari buruz duten ja-

rarrera. Gizartearekiko kezka eta ardura duen subjektu indibidualizatuaren inplikazio-tresna bilakatu da botoa.

Iragan hurbileko ikuspegi kolektiboen eragina indartsua da gazte-sektore baten baitan, ukaezina da hori. Baina, oro har, gazte indibidualizatua beste era batez hurbiltzen da politikaren esparrura. Orokorrean, euskal gazteak ez ditu hein handi batean bere praktika politikoak diskurtsoetan oinarritzen, ezta horietaz baliatzen ere. Aurreko garai batzuekin alboratuz,

gazteen arteko eztabaida politikoak geroz eta gutxiago direla esan daiteke. Gipuzkoako datuei erreparatuz, gazteen %10ek soilik adierazten du politikaz hitz egiteko ohitura. Eta familia nahiz lagunartea dira horretarako eremu nagusiak, %28 eta %26ko datuekin hurrenez hurren (*Jóvenes y diversidad en el Territorio Histórico de Gipuzkoa*. Gipuzkoako Foru Aldundia, 2013). Diskurtsoa ez da garrantzizkotzat jotzen, bere indarra galdu du, eta praktikak gailentzen dira gazteen artean. Politikaren alde ludikoak ere pisua hartu du, zeinetan praktika politikoak burutzen diren orduan ongi pasatzeko nahia ere agerian gelditzen den.

Inplikazioa ez dago modan

Gazteek adierazten dutenaren arabera, gizarte-kezkak badiutuzte eta gai horien gaineko nolabaiteko jarraipena ere egiten dute. Baina, oro har, kezka hori ez da bihurtzen inplikazio edo parte-hartze. Eta joera nagusi hori eguneroko ekimen txikietan ere sumatzen da.

Konpromisoa, elkartasuna, inplikazioa, militantzia, entrega... Parte-hartzeari lotzen zaizkion hitzak dira guztiak. Teorian, diskurtso mailan, pisu handia duten hitzak dira, modan baitaude. Herritar konprometitu eta solidarioa herritar zintzo eta zuzena da. Izan ere, konpromisoak, benetakoa izateko, iraunkorra izan behar duela uste dute herritarrek. Badira urteak militantzia kontzeptuak kutsu ezkorra hartu duela.

Full time eredua

Aipatu iraunkortasun hori ez dator bat gure gizartean eta bizi ereduetan gailentzen diren balio eta interes indibidualekin. Errealitatean, argi dute guziek konpromiso eta parte hartze puntuala gailentzen dela. Are, konpromisoari beldur zaio-la adierazten da. Eta, bestela, gazteak konpromiso zehatzak nahi ditu, ez denboran iraunkorrak. Beharrezkoa da denboraren erabilerari erreparatzea, gazteak larriki kezkatzen dituen aspektua baita. Egungo belaunaldia denborarik gabeko

belaubildiz jo daiteke. Erregela guziak aurretiaz araututa daudelako sentipena adierazten dute gazteek: gehiegizko babesa, bikaintasun akademiko-profesionalaren bilaketa, gehiegizko estimulazioa... Denbora gabezia indar handiz agertzen da behin eta berriz parte hartzerik eza nahiz parte hartzearen etetea azaltzeko. Alegia, parte hartzea, prozesu sortzaile eta progresiboa den heinean, ukituta gera daiteke egitate hori finkatzen bada.

Are, gogorik eza, utzikeria eta denbora falta dira, hain zuzen ere, herritarrek ez parte-hartzeko agertzen dituzten hiru arrazoi nagusiak. Denborari hertsiki loturik azaltzen den beste zailtasunetariko bat espazioen bikoiztasuna da.

Partaidetzaz ari garela

Parte-hartzeari dagokionean, gazteria da parte-hartzailearen profiletik gehien urruntzen den sektorea, balio kolektiboak izatetik urrunen dagoena. Hiritartasun-kontzientzia eta politika 'plaza publiko' moduan ulertzeko joera aski ahula da gazteen artean. Baina bada gazteak nagusi direla uste den parte-hartze esparru bat: protestara bideratutako parte-hartzea, alegia.

Bestelako ondorioetara heltzen diren ikerketak ere badi-ra. *Gazteak eta parte-hartzea* ikerketan, adibidez, gazteen dimentsio parte-hartzailean hondatze garrantzitsurik ez da nabaritzen. Halere, adierazten da inplikazio era berriek gazteen parte-hartzeari bultzada eman diotela.

Egun, gazteek inoiz baino talde gehiagotan hartzen dute parte, eta horrek kolektibitate eredu berria dakar, talde ezberdinetan egoteak atxikipen ezberdina baitakar. Talde anitzetan parte hartzeko aukera izanik, gazteak ere emaitza hobeak edo onurak lortzeko aukera gehien dituen parte hartze politikoa lehenesten du. Norberaren nahiak lehenestea oinarritzat duen logika horrek, ordea, inplikazioan eragina du; esan bezala, gazte militante geroz eta gutxiago egotea eta geroz eta gazte asoziazionista edota noizean behineko parte hartzaile gehiago egotea da horren adibide adierazgarriena.

Gazteen parte-hartzea, gainontzeko herritar sektoreetan bezala, errealitate feminizatua da. Baita parte-hartzearen lidergoa ere. Euskadiko Gazteriaren Kontseiluak argitaraturiko ikerketaren arabera, diagnostiko hori bat dator Gazteen Euskal Behatokiaren datuekin; 2012an osatu eta 2013ko abenduan argitaratutako ikerketak aditzera ematen baitzuen boluntariotzako profilen artean emakumezkoen proportzioa gero eta handiago dela.

A

Ikerketa beraren ondorioen peskizan, parte-hartzearen inguruko diskurtsoaren azalean, erdialdean kokatzen da motibazio transzendentalei egiten zaien aipamena. Alegia, aldaketarakoak, kontzientziakoa, eraldatzea bilatzen dutenak. Zentzu honetan, gazteek uste dute partaidetza tresna boteretsua izan daitekeela uste osoak irudikatzeko. Uste horiek edukiz betetzen diren lekua litzateke partaidetza. Modu berean, gizarteratzea eta giza-talde bat erdiestea parte-hartzearen ahalmen nagusietako bat bezala dute. Eta horren osagarri gisa sartzen dira faktore emozionalak, afektuaren bilaketa, errealizazio pertsonala eta psikologikoa.

Politikarekin harremantzeko bideetan bezala, familia-jarraipenak oso eragin esanguratsua du parte-hartzeaz ari garela. Eta familia inguruak positiboki eragiten duen era berean, parte-hartzea inguru horretatik irteteko eta giro ezberdin batean gizarteratzeko espazio gisa erabiltzen duten profilak ere badaude. Parte-hartzeak gaztea subjektu gisa kokatzen du, besteen erabakien menpe daudela sumatzen duten testuinguruan.

Gazteen parte-hartzea, gainontzeko herritar sektoreetan bezala, errealitate feminizatua da. Baita parte-hartzearen lidergoa ere

B

Hein handi batean, gazteen diskurtsoetan, parte hartzerik ezaren erantzukizuna kanpokoak edo orokorrak diren eragileei esleitzeko joera dago. Indibidualizazioari botatzen zaio errua, kasu, edo komunikabideetan ematen den ohiko irudiari. Ez alferrik, aipatu dugun gazteria definitzeko logikak gazteria (modu etengabea) ukatua izatea eskatzen duela esan dugu. Logika horrek azpimarratuko du, batetik, gazteek ez dutela parte hartu nahi eta apolitikoak direla, sistemak hiritar aktiboagoak nahi lituzkeela baina gazteek ez dutela nahi ondorioztatzen delarik. Eta, bestetik, gazteek beren kabuz abiatu ditzaketen edozein ekintza susmagarria dela.

Diskurtsoetan sakontzen denean, hautematen da gazteek esfortzu berdinagatik esker on gutxiago jasotzen dutela. Parte-hartzea eta parte-hartzen duen pertsonaren ahalegina ez dira baloratzen orokorrean. Parte-hartzearekin inongo loturarik ez dutenek ondo ikusten dutela diote, baloratu behar dela, baina parte-hartzailea ez da baloratua sentitzen. Hoztasuna eta ezaxola hitzek labur dezakete sentitzen dutena, eta gazteen artean sentsazio horiek biderkatu egiten direla esan daiteke. Horren ondorioa da modu estrukturalean parte-hartzeari pizgarria kentzen zaiola. Ondo zabalduta dagoen pertzepzioa da gazteak era gutxiesgarrian ikusiak direla gizarteko gainontzeko sektoreen aldetik, eta, ondorioz, emaitza bera edo hobea lortu arren egiten dutenari balio gutxiago aitortzen zaiola. Horri lotuta, eta hasieran luzaturiko hariari tiraka, era berean gehiegizko babesa onartzen da, efektu perbertsoa dakarrena: erantzukizunak hartzeko ezintasuna. Dena errazteko asmoarekin, orain guztia zailagoa da. Gazteria ikusezintasunean dago. Eta existitzen ez denak ez du gizartean parte hartzen.

Indar berezia duen arrazoirik baldin bada, ordea, hori parte-hartze jardueraren hutsaltasunaren sentimendua da. Sentimendu hori, bereziki, parte-hartze instituzionalari dago-kionean agertzen da gordinen. Kanpotik ikusita, nolabaiteko

mesfidantza sortzen da parte-hartzearekiko, horren azkeneko arrazoiak zalantzan jartzen direlarik. Demagogia kutsua darie politikarien kezka eta ardura asmoei. Parte-hartzea, zentzu horretan, 'saldu nahi diguten' ilusio modukoa da. Instituzioek partaidetzaren kontzeptua bereganatu dute, eta maila batean lortu dutela ere esan daiteke. Izan ere, parte-hartzeaz galdetze-rakoan, instituzioei lotutako parte-hartzea dute ahoan gazteek.

EAEko gazteen %62k baino gehiagok adierazten du instituzioek ez dutela behar bezainbeste sustatzen partaidetza. Eta kontsulta da gazteek ehuneko handiengan parte hartuko luketen eredia, %45,5ek hain zuzen ere (*Jóvenes y diversidad en el Territorio Histórico de Gipuzkoa*. Gipuzkoako Foru Aldundia, 2013). Dena den, diskurtsoaren eta praktikaren arteko distantziak ere aztertzeak izan daitezke. 2014ko maiatzaren 9an, Zarautzen, malekoian bizikletan ibiltzeko aukeraren inguruko herri-galdeketa egin zen. 2.800etik gora zarautzarrek hartu zuten parte: ezetzak 1.600 bozka atera zituen, eta baietza ez zen 1.100era heldu. Parte hartzaileen adina jaso ez bada ere, emaitza ikusita ez da zaila irudikatzea bozkatzera joandakoen artean pertsona heldu edo adinekoak gehiago izan zirela.

Egoera sozioekonomikoa batzuetan talde edo erakundee-kin lankidetzan aritzeko pizgarri den modu berean, zailtasun gehigarri gisa agertzen da zailtasun gehien dituzten gizarte mailetan. Eta aurrekoarekin lotuta, horrek parte-hartzearen elitizazioa ekar lezake. Belaunaldi erreleboen zailtasunak ere parte-hartzea oztopatzen du. Ikerketek aditzera ematen dutenez, neurri handi batean, zahartzen ari da gazteen parte-hartzea (parte-hartzen duten gazteen batez besteko adina gora doa), eta eragileen arteko belaunaldi aldaketa bat beharrezkotzat jotzen da.

Aintzat hartu beharreko beste elementu bat teknologia berrien erabilerarena da. Sare sozialen erabilera hegemoni-koa da parte-hartzen duten profilen artean. Ohiko jardue-
rak antolatzeko tresna erabilgarritzat dituzte gazteek. Hala ere, aho bateko adostasuna dago kontaktu digitalak ez duela

kontaktu fisikoa ordeztan, ez delako hain eraginkorra eta erabakitzailea. Izan ere, sare sozialak pertsonen euren desadostasuna adierazteko espazioak izan daitezke, inplikatzeko beharrik izan gabe.

A ala B: ondoriorik baldin bada

Politikak gazteak erakartzeko zer-nolakoa behar lukeen galderaren aurrean, baina, ez da erantzun taxutuegirik jasotzen. Orokorrean, gazteei ezezagunak zaizkie instituzioek garatu ditzaketen eta eredu parte-hartzaileagoa oinarri duten tresnen erreferentziak, eta, gazteak eta politika bi mundu erabat bereizi moduan ulertzen dituztenek ziurtasun osoz adierazten dute ez dagoela ezer egiterik.

Baina, kultura parte-hartzaileak oinarri sendoak aurki ditzake egungo gizarte-baldintzetan. Gizarte-bokazioa adierazten duten gazteek ibilbide hori hurbil lukete baldin eta herri-mugimenduen eta administrazioaren artean lankidetzak ikuspegiak indartuko balira. Herri-mugimenduen zubi eta erakarpen-lana funtsezkoak izango dira zeregin horretan. Herri-antolakundeek lana aitortu eta balioa ematea eskatzen du horrek, sarri aurkakotasun-harremanak direnak lankidetzak-harreman bilakatzea. Bestetik, gazte indibidualizatu arduratsuen ikuspegiak erakarri beharko dituzte gazteen eta politikaren arteko harremana irauli asmo duen politikagintza-egitasmoak.

Dena den, litekeena da Joseba Sarrionandiak arrazoi izatea: «oraindik ikertzeak dagoena bestea da, puntu bien arteko distantziarik luzeena zein den». Distantzia hori neurtzen jarraitu beharko. 🧡